

Posudek vedoucí na diplomovou práci Bc. Marii Retter

Vliv úrovně plodnosti žen na jejich zaměstnanost v USA mezi lety 1987 a 2003

Katedra demografie a geodemografie, PŘF UK

Diplomová práce Bc. Marii Retter se věnuje tématu plodnosti žen ve Spojených státech amerických, přičemž se konkrétně zaměřuje na souvislosti mezi plodností a zaměstnaností. Studium vztahu demografických a ekonomických veličin patří k standartním, nicméně náročným tématům demografického výzkumu. Plodnost a stav na trhu práce je nepochybně ve vzájemné souvislosti, ale odhalit příčinný vztah není vzhledem k jejich komplexnosti snadné. Téma je relevantní a vzhledem k aktuálním dopadům pandemie covid-19 na pracovní trh relevantní.

Téma diplomové práce je zpracováno v sedmi číslovaných kapitolách, přičemž nechybí úvod, závěr, abstrakty, seznamy obrázků, tabulek a zkratk, přehled použité literatury a přílohy, které jsou na diplomovou práci rozsáhlé. V úvodu práce autorka představuje téma a cíl práce. Zaměřuje se na vliv úrovně plodnosti žen na jejich zaměstnanost mezi lety 1987 a 2003, což plyne z použitých datových zdrojů, přičemž neopomíná populační vývoj ve Spojených státech amerických od poloviny 20. století do současnosti. První číslovaná kapitola představuje přehled relevantní literatury, která je však jen zahraniční. Zatímco druhá kapitola jasně vymezuje výzkumné otázky a hypotézy vztahující se jak k populačnímu vývoji, tak vztahu plodnosti a zaměstnanosti, třetí kapitola informuje o použitých datech. Stěžejní zdroj dat je pro tuto práci Národní průzkum rodin a domácností (NSFN) realizovaný v USA ve třech vlnách v období 1987–2003. Šetření je longitudinální, což umožnilo autorce studovat vliv plodnosti na zaměstnanost žen jak z transverzálního, tak longitudinálního pohledu. Uvedené datové zdroje k populačnímu vývoji, ke kterým patří např. databáze OSN, Statistického úřadu USA nebo Světové banky, jsou také odpovídající. Čtvrtá číslovaná kapitola představuje použité metody, přičemž se detailně věnuje logistické regresi, která je využita pro analýzu dat šetření domácností NSFN. Pátá kapitola se zabývá socioekonomickými podmínkami, jsou zde uvedeny základní charakteristiky trhu práce v USA ve studovaném období. Kapitola je stručná, nicméně umožňuje si udělat představu o hospodářské situaci USA, která podmiňuje trh práce.

Šestá číslovaná kapitola je velmi rozsáhlá, má sedm podkapitol a detailně se věnuje populačnímu vývoji v USA od roku 1950. S využitím základních a standartních demografických ukazatelů, jejichž výpočet je uveden v přílohách, jsou popsány vývojové trendy v porodnosti, úmrtnosti, potratovosti, sňatečnosti, rozvodovosti, migraci, přičemž v úvodu je popsán i vývoj pohlavně-věkové struktury obyvatelstva, struktury obyvatelstva dle rasy a vzdělání. Ačkoliv text se popisný, autorce se podařilo shromáždit řadu zajímavých faktů o populačním vývoji v USA v daném období.

Sedmá kapitola je pro studium vlivu plodnosti a zaměstnanosti žen v USA stěžejní. Je členěna do sedmi podkapitol. První z podkapitol se detailně věnuje struktuře a kvalitě dat. Jsou popsány datové soubory a testovány vybrané proměnné, na základě kterých je sestaven logistický model popsáný v další podkapitole. Poté následují výsledky obecné a dílčí analýzy z transversálního pohledu, které se liší vstupním datovým souborem. Zatímco v obecné analýze jsou hodnocena data za všechny ženy a vlny šetření, v dílčí analýze jsou zkoumána data za ženy se středním vzděláním s maturitou nebo ukončenou odbornou školou, kterých je v souboru nejvíce. Vliv plodnosti na zaměstnanost ženy je studován s ohledem na věk, rodinný stav, dosažené vzdělání ženy, ale i zda je v domácnosti přítomné dítě a věk dítěte. Vybrané proměnné jsou nepochybně relevantní a získané závěry odpovídající. Kladně lze hodnotit i to, že jedna z podkapitol se podrobně věnuje diagnostice daných modelů. Další podkapitoly se věnují longitudinální analýze, která se věnuje změnám v plodnosti a zaměstnanosti žen mezi jednotlivými vlnami šetření. K analýze změn je využita multinomická logistická regrese, což vzhledem k množství kategorií je odpovídající. Výsledky jak transversální, tak longitudinální analýzy jsou řádně interpretovány, ačkoliv vzhledem k množství modelů a proměnných nemusí být orientace v textu snadná. Poslední kapitola diplomové práce je závěr, kde autorka shrnuje výsledky výzkumu.

Diplomová práce má zajímavé téma, odpovídající strukturu, použitá data a metody, citace a formální úprava práce nemají větších nedostatků, nicméně některé kapitoly působí jako samostatné celky bez návaznosti na další. V práci, která má na diplomovou práci nadstandardní rozsah, je uvedena řada zajímavých poznatků, avšak nejsou dány do širších souvislostí. Kladně lze hodnotit to, že autorka se na studovanou problematiku dívá jak z transversálního, tak longitudinálního pohledu, což je v rámci jedné práce spíše výjimečné. Jako vedoucí práce musím také uvést, že autorka si téma práce vybrala sama a tématu se věnovala dlouhodobě. Ač ne vždy je to na textu patrné, nemalé úsilí také věnovala jazykové a stylistické stránce práce, protože čeština není její mateřská řeč.

Diplomovou práci Bc. Marii Retter doporučuji k obhajobě.

V Praze 18.1.2021

RNDr. Olga Kurtinová, Ph.D.